

(nad albem ***Nylonový věk v nahrávkách českých swingařů 1945 - 1950***)

Miluji spisovatele Stefana Zweiga. Jedna z jeho knih se jmenuje Století odchází a autor v ní popisuje, a v podstatě se loučí s devatenáctým stoletím, se všemi jeho jistotami, skutečnými i domnělými. Snad na tu dobu myslel, když si sám, uprostřed Druhé světové války, vzal na Jihoamerickém kontinentu život. Není to tak dávno, co jsme se loučili s dvacátým stoletím. I ono odchází, a s krátkí se paměť i ubýváním pamětníků pomalu mizí jména i určité fáze století, ať dobrá či špatná.

Nedávno jsem si koupil v prodejně Českého rozhlasu album s názvem ***Nylonový věk v nahrávkách českých swingařů 1945 - 1950***

. Za Nylonový věk, což je pojem vymyšlený spisovatelem Josefem Škvoreckým, se obvykle pokládá jen doba od května 1945 do února 1948. Pokud ovšem budeme na onen věk hledět z hlediska jazzové, zejména swingové hudby, odpovídá druhé datum na desce uvedené realitě více. Nový režim, který jazzovou hudbu prohlásil za kosmopolitní, dokázal fakticky zavřít dveře nahrávacích studií až koncem čtyřicátých let minulého století.

Deska je složena z nahrávek získaných a sestavených především péčí pana **Gabriela Gössela**, jehož jméno znají zejména posluchači pořadu Českého rozhlasu Fonogram. Pan Gössel je chodícím archivem nahrávek všech možných druhů, pořízených ještě na starých rozbitných šelakovkách.

Jazzová hudba dostala v minulém století dvě velké rány. První byla za nacistické okupace, která jazz nazvala židovsko-negroidní hudbou. Pár mladých v Hamburku stála tahle hudba koncentrák. V Protektorátu Čechy a Morava, kromě povinného zatemnění a postupného zákazu veřejných tanečních zábav, zbývaly tajné soukromé oslavy, ale i taneční kurzy. Desky s jazzem byly ještě vzácnější než později desky s rockovou hudbou, ale podobně jako za komunismu, poslechem rozhlasu, zejména rádia Stockholm, vyrostla během války celá škála vynikajících jazzových hráčů, navazujících na předválečný vývoj této hudby. Proto neměly americké vojenské bandy v zóně obsazené americkou armádou problém získat do angažmá velmi dobré hráče. Stejně tak se divily zahraniční beatové kapely, které občas před rokem 1968 zavítaly na naše pódia, jaké že to máme vyspělé publikum. Podobně jako v počátcích rocku byly pořizovány, zejména za války, nahrávky na roentgenové fólie. Dějiny se zkrátka často opakují.

Ale vraťme se k albu. Album samozřejmě mapuje pouze část tehdejších jmen souborů a kapel. I mladší generace jistě zná jméno **Orchestru Karla Vlacha**. Vlach byl jazzovým bohem už za války a byl především celý život vynikající manažer. Do poválečné sestavy získal například saxofonistu Karla Krautgartnera a skladatele

Miroslava Ducháče

. Velkým majákem a vzorem zde byla kapela Glenna Millera a Counta Basieho. Vedle Ducháčovy skladby

Rhythm

, zní na desce i legendární

Caravan

D. Ellingtona. Z českých skladeb jakoby dobu nylonu otevírala skladba

Světla promenád

od

Petra Kareše

a

Karla

Kozla

. Kareš se jmenoval vlastním jménem Karel Šroubek a patřil mu známý hotel na Václavském náměstí. Zajímavá je skladba

Předtucha

, která zní i ve stejnojmenném vynikajícím filmu Jiřího Krejčíka z roku 1947. Napsal ji

Jiří Srnka

, písecký rodák, člen orchestru Osvobozeného divadla, ale zejména geniální skladatel filmové hudby (

Měsíc nad Řekou

či

Stříbrný vítr

). Skladbu

Pozdrav orchestru

od

Vlastimila Hály

jsem si pouštěl jako kluk až do zničení desky. Kapela s názvem

Swing stars

je spojena zejména se jmény trumpetisty Lumíra Duncy Brože a tenorsaxofonisty Václava Křehly. S kapelou hrával i známý bubeník Josef Poslední.

Podobně jako v rocku, později v bigbítu, ale stejně jako ve folku, byla některá jména kultovní. Patřila k nim bezesporu i jména zpěváků **Arnošta Kavky** a **Václava (Vjačeslava) Irmanova**. Arnošt Kavka prošel mnoha kapelami, včetně Orchestru Karla Vlacha, a měl přezdívku "

Doktor swing

", ostatně byl právníkem. Pana Kavku bylo možné do jeho pozdního věku obdivovat v hotelu Moskva - Pupp v Karlových Varech, kde celý večer dokázal ve vynikající kondici bavit hosty. Na desce zní skupina Arnošta Kavky s názvem

Dr. Arnošt Kavka and his septet

. V kapele najdeme taková jména jako klavíristu a skladatele Jiřího Bažanta (Starci na chmelu) nebo kytaristu, později pana profesora Jiřího Jirmala. I zde se prosazovala stále více jména sólistů Brože a Křehly. Vjačeslav Irmanov byl potomkem ruských emigrantů a žil určitý čas ve Finsku. Zpíval velmi dobrou angličtinou, ale je známý i jako vynikající sochař a zahrál si i v několika českých filmech. Na desce zpívá Irmanov například píseň

Star Dust

, pozdější znělku Orchestru Karla Vlacha, či velký hit Franka Sinatry

Give me five minutes more

. Jména kontrabasisty a později vibrafonisty MUDr. Jana Hammera je spojeno s kapelou Rytmus, která si vždy na konci přidávala aktuální letopočet. Pan doktor Hammer však v sestavě z roku 1948 postupně přecházel ze swingu na styl bop. Na desce zní vynikající Night

and Day

od Cole Portera.

Ladislav Habart

vedl za války saxofonovou sekci v Orchestru Karla Vlacha a po roce 1945 měl již vlastní kapelu hrající v kavárně Fénix na Václavském náměstí. S jeho kapelou rovněž zpíval i Irmanov. Na desce zpívá s touto kapelou známou Ellingtonovu

Solitude

. Jméno

Kamil Běhounek

bychom měli znát z filmu Eva tropí hlouposti, k němuž složil s Jiřím Traxlerem vynikající swingovou hudbu, kde hraje hlavní roli akordeon. Na desce je Běhounek zastoupen skladbami

Choo choo Baby

a vlastní

Smutnou náladou

. Obě skladby zpívá Běhounkova manželka

Eva Janotová

.

Jiří Vernberger

, původně pianista, scatuje ve vlastní skladbě

To je něco

. Tato skladba je z roku 1950, ale dosud nikdy, ostatně jako řada jiných titulů na desce, nevyšla. Nejen Praha žila jazzem a obyvatelé Brna by neodpustili, kdyby na desce nebyl i

orchestr Gustava Broma

s hitem orchestru Woodyho Hermna

Woodchopper's Ball

.

Nylonový věk skončil, v kavárnách jazz dohrál, na deskách "se tančilo všude" a řada jmen uvedených na obalu desky zmizela za hranicemi. Režim si přál, aby tato jména zmizela i z lidské paměti. Byl bych rád, abychom v době, kdy "Ministerstvo pravdy" paměť nemaže, na ta velká jména velkých lidí a muzikantů nezapomínali. Tak se občas podívejme vzhůru do toho muzikantského nebe. Kdo pochopí minulost, chápe i současnost.